

Pan
Mieczysław Jerulank
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Zielonej Górze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292 poz. 1720); rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

- Magdalena Dziadas – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 19-1/2019 z 21 lutego 2019 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Anna Florczak - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 19-2/2019 z 21 lutego 2019 r. – członek Zespołu kontrolnego;
- Agnieszka Wejman - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 19-3/2019 z 21 lutego 2019 r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził w dniach **6 marca i 5 kwietnia 2019 roku** kontrolę problemową w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze. Przed przystąpieniem do kontroli zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Agnieszki Zając, Kierownika Działu Opiekuńczo - Wychowawczego - udzielono stosownych wyjaśnień.

Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań powiatu z zakresu pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia 2018 r. do dnia kontroli.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej;
2. Sposób zapewnienia rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie Miasta Zielona Góra - na dzień kontroli - funkcjonowało 140 rodzin zastępczych, w tym: 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodzina zastępcza zawodowa, 42 rodziny zastępcze niezawodowe, 89 rodzin zastępczych spokrewnionych oraz 1 rodzina zawodowa specjalistyczna. Ponadto na terenie Miasta funkcjonują 4 Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze przy ul. Wojska Polskiego w Zielonej Górze. Na dzień kontroli w rodzinach zastępczych przebywało łącznie 215 podopiecznych. Na terenie miasta Zielona Góra w 4 Placówkach Opiekuńczo - Wychowawczych objętych nadzorem MOPS Zielona Góra umieszczonych jest 44 wychowanków.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy akt osobowych pracowników zespołu pieczy zastępczej oraz losowo wybranej dokumentacji sześciu rodzin zastępczych oraz losowo wybranej dokumentacji sześciorga dzieci (w tym z każdej badanej rodziny zastępczej po jednym dziecku).

Na potrzeby wystąpienia pokontrolnego rodziny i ich podopieczni zostali oznaczeni jako: (* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).

Ocena skontrolowanej działalności

1. Organizacja zespołu pieczy zastępczej

Zgodnie z Zarządzeniem nr 1031.2011 Prezydenta Miasta Zielona Góra z dnia 28.10.2011r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Przepis zawarty w art. 76 ust. 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że w przypadku gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. Z analizy przedłożonego podczas kontroli dokumentu tj. „Regulamin organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze” z art. §18.1 wynika, że został utworzony Zespół ds. Pieczy Zastępczej zwany cyt: Dział Opiekuńczo - Wychowawczy (nie zawarto w tym punkcie zapisów dotyczących

wyodrębnionego składu stanowisk wchodzących w skład w/w działu), w którym wymienione zostały zadania w 17 punktach. Podczas analizy wypisanych 17 punktów w art. §18.1 Regulaminu organizacyjnego uznano, że ich zapisy nie są zgodne z wyszczególnionymi zapisami wymaganymi do realizacji zadań przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z przepisami tj. art. 76 ust. 4, 180 oraz 181 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.). W związku z tym, iż regulamin nie jest sporządzony zgodnie z wymaganymi przepisami w/w ustawy trudno jest jednoznacznie stwierdzić czy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze prawidłowo realizuje wszystkie określone w ustawie zadania.

W kontrolowanym zakresie stwierdzono istotne uchybienie polegające na opracowaniu dokumentu Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze nie zgodnie z zapisami wyszczególnionymi w/w ustawie.

Akta kontroli: 65-85

2. Obejmowanie rodzin zastępczych opieką koordynatora oraz organizatora

W celu ustalenia czy jednostka kontrolowana obejmuje opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wszystkie rodziny zastępcze, przeanalizowano pisemne zestawienie rodzin zastępczych z terenu miasta Zielona Góra, przekazane kontrolującym. Według zestawienia rodzin zastępczych z podziałem na formy na dzień przeprowadzenia kontroli funkcjonowało 140 rodzin, z tego:

- 89 rodzin spokrewnionych,
- 42 niezawodowych,
- 9 zawodowych (w tym: 1 zawodowa, 1 specjalistyczna oraz 7 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego).

Listy rodzin zastępczych z podziałem na poszczególnych pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wykazały, że na dzień kontroli 100 rodzin zastępczych (w tym: 7 zawodowych, 31 niezawodowych, 62 spokrewnionych rodzin zastępczych) objętych było wsparciem 7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 40 rodzin zastępczych (w tym: 2 zawodowe, 11 niezawodowych, 27 spokrewnionych rodzin zastępczych) współpracowało z 3 pracownikami socjalnymi, co stanowi 100% rodzin zastępczych objętych opieką organizatora.

Tabela nr 1: rodziny zastępcze objęte wsparciem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej MOPS w Zielonej Górze

Typ rodziny	Liczba ogółem	Rodziny objęte opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
-------------	---------------	--

		koordynator	pracownik socjalny
spokrewnione	89	62	27
niezawodowe	42	31	11
zawodowe	9	7	2
suma	140	100	40

W celu ustalenia czy przestrzegana jest zasada dotycząca maksymalnej liczby 15-stu rodzin zastępczych przypadających na 1 koordynatora, dokonano analizy dokumentacji wszystkich koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w MOPS w Zielonej Górze.

Z ustaleń wynika, że poszczególni koordynatorzy na dzień kontroli mają pod swoją opieką:

- koordynator nr 1: 17 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 4 niezawodowe, 12 spokrewnionych);
- koordynator nr 2: 11 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 1 niezawodowa, 9 spokrewnionych);
- koordynator nr 3: 15 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 5 niezawodowych, 9 spokrewnionych);
- koordynator nr 4: 15 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 7 niezawodowych, 7 spokrewnionych);
- koordynator nr 5: 16 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 5 niezawodowych, 10 spokrewnionych);
- koordynator nr 6: 14 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 6 niezawodowych, 7 spokrewnionych);
- koordynator nr 7: 12 rodzin zastępczych (w tym: 1 zawodowa, 3 niezawodowych, 8 spokrewnionych).

Z przedstawionej dokumentacji wynika również, że pracę z rodzinami zastępczymi prowadzą także pracownicy socjalni tj.:

- pracownik socjalny nr 1: 13 rodzin zastępczych (w tym: 1 niezawodowych, 12 spokrewnionych)
- pracownik socjalny nr 2: 13 rodzin zastępczych (w tym: 6 niezawodowych, 7 spokrewnionych)
- pracownik socjalny nr 3: 12 rodzin zastępczych (w tym: 2 zawodowa, 4 niezawodowych, 8 spokrewnionych)

Mając na uwadze powyższe kontrolujący stwierdzają, że na dzień kontroli wszystkie rodziny zastępcze objęte były opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizatora rodzinne pieczy zastępczej.

Ponadto zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Z wykazów podlegających kontroli wynika, że w przypadku 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej liczba współpracujących z asystentem rodziny rodzin zastępczych została przekroczona tj.: nr 1 o 2 rodziny, i nr 5 o 1 rodzinę, co stanowi nieprawidłowość. Zdaniem kontrolujących dokonanie zmian odnośnie rozdzielana rodzin zastępczych na poszczególnych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników socjalnych pracujących w zespole organizatora z zachowaniem powyższego przepisu nie powinno stanowić trudności.

W realizacji zadania dotyczącego obejmowania rodzin zastępczych opieką koordynatora oraz organizatora stwierdzono uchybienie, polegające na przekroczeniu dopuszczalnej liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli:163-174,

3. Kwalifikacje pracowników zespołu pieczy zastępczej

Jak wynika z analizy otrzymanej dokumentacji w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze - na dzień przeprowadzania kontroli - jest zatrudnionych 24 pracowników ds. pieczy zastępczej, w tym: (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*

W toku kontroli zbadano akta osobowe koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz psychologa Działu Opiekuńczo - Wychowawczego. Z analizy wynika, że wszyscy koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz psycholog są zatrudnieni na umowę o (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*

Jeśli chodzi o obowiązek koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej podnoszenia kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształceniu wszyscy koordynatorzy zatrudnieni w MOPS Zielona Góra w okresie objętym kontrolą uczestniczyli w szkoleniach : (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*

W kontrolowanym zakresie stwierdzono istotne uchybienie, polegające na braku kwalifikacji jednego z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli:93- 162,

4. Realizacja corocznego limitu zawiązywania rodzin zastępczych zawodowych

W Uchwale Nr LXIX.983.2018 Rady Miasta Zielona Góra z dnia 26 czerwca 2018r. w sprawie Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2018 - 2020 zapisano cyt:” uchwała się co następuje: § 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2018 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Zielona Góra, § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. W analizowanym dokumencie w pkt. IV pn. Cele programu zawierającej limit zamieszczono tabelę pn. Cel operacyjny, zawierający w wierszu 1.3 wypisane zadania m.in.: tworzenie niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych. W dalszej części zapisano cyt: ”realizatorzy i partnerzy tj.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze”. W ostatnim wierszu pn. przewidywane efekty zapisano tj.: cyt: „limit rodzin zastępczych zawodowych na rok 2018 - do 12; rok 2019 - do 15; rok 2020 - do 15”.

Jak wynika z wyjaśnień Kierownika Działu Opiekuńczo - Wychowawczego, że MOPS w Zielonej Górze w zeszłym roku był organizatorem kampanii społecznej pod patronatem Urzędu Miasta Zielona Góra mającej na celu pozyskiwanie chętnych kandydatów na rodziny zastępcze. Ponadto pracownicy MOPS-u uczestniczyli w różnego rodzaju festynach miejskich, podczas których przy pomocy rozdawania ulotek i gadżetów np. długopisów z hasłem: „Zostań Rodziną Zastępczą z podanym nr telefonu kontaktowego MOPS - u” zachęcano osoby do zapoznania się ze szczegółowymi informacjami dot. pozostania rodziną zastępczą. W dalszych wyjaśnieniach Kierownik poinformowała, że w celu dalszego rozpowszechniania w/w informacji dot. pozyskiwania chętnych kandydatów, MOPS w Zielonej Górze nadal będzie kontynuował współpracę z TV oraz Radiem. Kierownik przekazała, że po zorganizowanej zeszłorocznej kampanii zgłosiły się dwie chętne rodziny do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej (z czego 1 para się rozmyśliła a druga para zrezygnowała z przyczyn finansowych).

Jak wynika z ustaleń kontroli, w okresie objętym kontrolą 2 rodziny zastępcze (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).* W związku z tym uznano, że w okresie objętym kontrolą limit rodzin zastępczych zawodowych nie wzrósł do wyznaczonej liczby 12.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie, polegające na niezrealizowaniu corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli: 198-227

5. Realizacja szkoleń kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców zastępczych

Na podstawie otrzymanej dokumentacji kontrolujący stwierdzają, że w okresie objętym kontrolą trzy osoby - (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31)*). W obu przypadkach brak jest odpowiedzi pisemnych MOPS-u Zielona Góra informujących wnioskodawców o zakończeniu procedury kwalifikacyjnej wraz z uzasadnieniem oraz potwierdzeniem odbioru tych pism. Dwie osoby i jedno małżeństwo (razem 4 osoby) otrzymało wstępną akceptację do odbycia szkolenia dla kandydatów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej. W dokumentacji nie odnaleziono pism informujących kandydatów o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku wraz z poświadczeniem odbioru. Zgodnie z adnotacją urzędową z dnia (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31)*). Dokumentacja zawiera również zaświadczenia kwalifikacyjne poświadczające, że osoba ukończyła szkolenie dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej/rodziny zastępczej niezawodowej oraz osoba z wnioskującego małżeństwa ukończyła szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. Zakresy tematyczne szkoleń są zgodne z literą prawa. W dokumentacji nie odnaleziono wniosków kandydatów, o których mowa w art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz potwierdzeń odbioru zaświadczeń i kwalifikacji uczestników powyższego szkolenia.

Podsumowując na 4 osoby, które otrzymały wstępną akceptację do odbycia szkolenia dla kandydatów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej, 2 osoby zostały przeszkolenie w tym zakresie, co stanowi 50% badanego obszaru.

Według kontrolujących dokumentacja dotycząca kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych jest niepełna, szczególnie w obszarze udzielania informacji zwrotnych osobom wnioskującym. Dodatkowo według kontrolujących okres trwania szkolenia oraz sformułowane świadectwa ukończenia szkoleń budzą pewne zastrzeżenia. Zakres tematyczny szkoleń jest bardzo obszerny, posiadający trudne bloki tematyczne. Skumulowany i krótki okres przeprowadzenia szkoleń o dwóch poziomach prawdopodobnie nie daje możliwości wnikliwej analizy przekonań uczestników, wyrażenia przemyśleń oraz możliwości

wprowadzenia ewentualnych zmian. Zdaniem kontrolujących jakość szkoleń jest istotna dla właściwego funkcjonowania przyszłych rodzin zastępczych oraz pokonywania sytuacji trudnych. Wybór realizatora szkolenia należy do organizatora, jakim w tym przypadku jest MOPS w Zielonej Górze. Kontrolujący wskazują na konieczność zwracania bacznej uwagi na standardy programu szkoleniowego szczególnie w obszarze sposobu prowadzenia szkolenia.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie polegające na:

- 1. zbyt małej liczbie przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w stosunku do wszystkich kandydatów, którzy otrzymali od organizatora wstępną akceptację,**
- 2. braku informowania wnioskodawców o przebiegu postępowania w sprawie uzyskania kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych,**
- 3. braku wniosków kandydatów posiadających zaświadczenie ukończenia szkolenia o uzyskanie kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej.**

Akta kontroli: 54-55;406-438

6. Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych.

Z ustaleń kontroli wynika, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze - Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w ramach Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w roku 2018 podjął szereg działań mających na celu propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, m.in.:

- zaprojektowanie logo pieczy (umieszczono je na wszystkich materiałach gadżetach promujących pieczę zastępczą),
- zaprojektowanie kalendarzy ściennych i ich rozprowadzenie po urzędach i placówkach,
- zaopatrzenie w inne materiały i gadżety promujące pieczę zastępczą (ulotki, roll-up, plakaty, banery, długopisy, ołówki, koszulki, parasole, notesy, układanki, breloki, itp.),
- udział pracowników MOPS-u w Zielonej Górze w festynie pn. „Czas na sport”, pikniku rodzinnym organizowanym przez Fundację Centrum Rodziny odbywającym się w Pałacu w Przytoku oraz happeningu „Góra pomocy jest wśród nas” organizowanym przez MOPS podczas którego promowali ideę rodzicielstwa

zastępczego poprzez rozdawanie ulotek i gadżetów, rozmów z uczestnikami festynu na temat czym jest rodzicielstwo zastępcze i jak zostać rodziną zastępczą,

- podjęcie współpracy z lokalnymi mediami w wyniku czego w weekendowym wydaniu prasowym i internetowym Gazety Lubuskiej oraz na łamach dwutygodnika Moja Zielona Góra ukazała się reklama promująca pieczę zastępczą,
- na łamach Radia Zachód 3 razy dziennie emitowany był spot reklamowy,
- wyemitowanie na antenie Radia Zachód audycji z udziałem pracowników MOPSu Zielona Góra i zaproszonych zawodowych rodzin zastępczych, podczas której omawiano kwestie związane z brakiem wystarczającej ilości rodzin zastępczych.

W toku kontroli stwierdzono, że w całym okresie objętym kontrolą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze realizował działania, mające na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: 56-57; 402-405

7. Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w myśl art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy upłynął rok. Uprawnienie jest to wyłączną prerogatywą kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

W trakcie analizy dokumentacji stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą w 35 przypadkach alimentacja została zasądzona, sprawy w toku prowadzone są w 68 przypadkach, w 30 przypadkach świadczenia alimentacyjne są wypłacane na zasadzie tzw. „ugody”, z kolei w przypadku 16 podopiecznych przebywających w pieczy poniżej 1 roku – nie zaistniał w okresie kontrolowanym obowiązek dochodzenia świadczeń.

Mając na uwadze dzieci objęte kontrolą stwierdzono, że: (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*

W kontrolowanej dokumentacji losowo badanych 6 dzieci stwierdzono, że nie we wszystkich przypadkach analizowanych podczas kontroli obowiązek dochodzenia świadczeń alimentacyjnych jest realizowany zgodnie z zapisem w/w ustawy.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie polegające na nierealizowaniu dochodzenia świadczeń alimentacyjnych zgodnie z w/w ustawą.

8. Sposób zapewnienia opieki organizatora dla rodzin zastępczych

a) Udział w szkoleniach rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie kwalifikacji.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez kierownika działu opiekuńczo- wychowawczego do protokołem ustnych wyjaśnień w dniu przeprowadzenia kontroli w roku 2018 nie realizowano szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji, gdyż rodziny zastępcze nie zgłaszały potrzeb szkoleniowych. W tamtym czasie odbyło się jedno spotkanie rodzin zastępczych zawodowych z sędzią Sądu Rejonowego w Zielonej Górze na temat procedur interwencyjnych umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku rodzin zastępczych niezawodowych nie zebrano grupy chętniej do szkolenia. Pracownicy działu w podczas kontaktów osobistych z rodzinami zachęcali do uczestnictwa w szkoleniach, pytali o potrzeby w celu organizacji tych szkoleń. Według kierownika w drugim półroczu bieżącego roku odbędzie się szkolenie dla rodzin zastępczych mających na celu podniesienia ich kwalifikacji. Na podstawie otrzymanej dokumentacji kontrolujący potwierdzają fakt, że w okresie objętym kontrolą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze organizował spotkanie z rodzinami zastępczymi dotyczące interwencyjnych umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej, oraz zagadnień związanych z procedurą umieszczenia małoletnich i czasem ich pobytu w pieczy rodzinnej, w szczególności w rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Zgodnie z listami obecności w spotkaniu wzięło udział 10 pracowników MOPSu Zielona Góra oraz 10 osób zaproszonych rodzin zastępczych.

Zdaniem kontrolujących spotkanie rodzin zastępczych z Sędzią Sądu Rejonowego w Zielonej Górze zorganizowane przez MOPS Zielona Góra można zaliczyć do szkolenia podnoszącego kwalifikacje rodzin zastępczych zawodowych. Jest to jedyne szkolenie w roku 2018. Informacji na temat organizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych w dokumentacji nie odnaleziono. W związku z tym, kontrolujący stwierdzają, że obowiązek organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wobec organizowania szkoleń mający na celu podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych w badanym okresie był znacznie ograniczony, skierowany do wąskiej grupy, co stanowi nieprawidłowość.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku zapewnienia szkoleń rodzinom zastępczym niezawodowym i spokrewnionym, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb.

Akta kontroli:52-53; 175-197

b) Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy także zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia, zgodnie z art. 76 ust.4 pkt 6) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustnymi informacjami złożonymi do protokołu przez kierownika działu opiekuńczo- wychowawczego, spotkania grup wsparcia organizowane są systematycznie (raz na kwartał). Rodziny chętnie w nich uczestniczą, o terminie i tematyce spotkań informowane są pisemnie. Spotkania odbywają się w budynku MOPS-u w Zielonej Górze, prowadzona jest lista obecności oraz protokoły. Jeśli zachodzi potrzeba na spotkania zapraszani są specjaliści, np. radca prawny, dyrektor MOPS-u, itp.

Z analizy dokumentacji wynika, że w okresie objętym kontrolą MOPS w Zielonej Górze zorganizował trzy spotkania z rodzinami zastępczymi zawodowymi tj.: 16.03.2018 r., 18.05.2018 r. i 06.09.2018 r. tematyka spotkań dotyczyła: I spotkanie- omówienie zagadnień prawnych i organizacyjnych, II spotkanie- omówienie kwestii urlopów rodzin zastępczych zawodowych, III spotkanie- omówienie kwestii dotyczących oczekiwań rodzin zastępczych w zakresie podwyższenia świadczeń wypłacanych przez MOPS w Zielonej Górze. Systematyczne spotkania informacyjne rodzin zastępczych zawodowych są bardzo dobrą praktyką, dzięki której na bieżąco można wyjaśniać sprawy organizacyjno- finansowe.

Biorąc pod uwagę załączone do list obecności w ww. spotkaniach notatki służbowe kontrolujący uważają, że forma i zakres tematyczny nie może być utożsamiany z spotkaniami grupy wsparcia. Forma z jaką realizowane są powyższe spotkania nie sprzyja tworzeniu przyjaznej atmosfery. Zgodnie z celowością tworzenia grup wsparcia rodziny zastępcze o podobnych problemach nawiązują więzi dzieląc się swoimi doświadczeniami i emocjami, wzajemnej się wspierają i pomagają sobie w radzeniu z danym problemem.

Kontrolujący wskazują na potrzebę utworzenia grup wsparcia nie tylko dla rodzin zastępczych zawodowych oraz wprowadzenie formy zgodnie z jej przesłaniem.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grup wsparcia.

Akta kontroli: str.50-51; 359-401

c) Korzystanie rodzin zastępczych z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem

Zgodnie z art. 69 ust. 1 cytowanej ustawy, rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy. Rodzina informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o terminie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, nie później niż 30 dni przed jego planowanym rozpoczęciem. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy również organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Zgodnie z informacją podaną przez kierownika do protokołu ustnych wyjaśnień w dniu przeprowadzania kontroli 6.03.2019 r. w zakresie pozyskiwania rodzin pomocowych posiłkuje się rodzinami zastępczymi mieszkającymi na terenie miasta. W roku 2018 zorganizowano spotkanie z rodzinami zastępczymi zawodowymi w celu ustalania terminu urlopów oraz dokonania kwalifikacji rodzin chętnych do pełnienia funkcji rodziny pomocowej. Rodziny zgłaszały problemy co do powierzenia się tej funkcji, gdyż jest ona dla nich dodatkowym obciążeniem. Dlatego też jest niewiele rodzin chętnych na bycie rodziną pomocową. Świadczenia dla rodzin pomocowych wypłacane są zgodnie z art. 85 ust. 6, 7 i 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji na terenie miasta Zielona Góra w 2018 roku

w okresie objętym kontrolą według przedstawionej listy rodzin zastępczych funkcjonowało 9 rodzin zastępczych uprawnionych do czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi (*

Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).

W przekazanej dokumentacji nie odnaleziono wniosków potwierdzających powyższe informacje. W związku z tym trudno jest określić rzeczywistą liczbę rodzin zastępczych korzystających w okresie objętym kontrolą z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem.

W realizacji tego zadania stwierdzono uchybienie polegające na braku kompletnej dokumentacji potwierdzającej korzystanie rodzin zastępczych z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem.

Akta kontroli: str.48-49; 307-308; 1567-1657

d) Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy prawnej

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany jest zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 10 cytowanej ustawy do zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.

W wyjaśnieniach pisemnych, złożonych podczas przeprowadzania czynności kontrolnych, Kierownik Działu Opiekuńczo – Wychowawczego oświadczyła, że Porady Prawne odbywają się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze i raz w tygodniu świadczona jest pomoc prawna dla ogółu interesantów. Ponadto wszystkie rodziny zastępcze są poinformowane o możliwości skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej.

W toku przeprowadzania czynności kontrolnych przedstawiono kontrolującym podpisany własnoręcznie przez radcę prawnego dokument, w którym widnieje zapis: cyt: „nieodpłatnych porad prawnych udzielam w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w każdy piątek w godzinach od 8.00 do 12.00. Z porad tych korzystają także rodziny zastępcze. Z nieodpłatnych porad nie sporządzam żadnej ewidencji. Osoby chcące skorzystać z porady oświadczają, że korzystają z pomocy społecznej lub że nie stać ich na poradę odpłatną, ewentualnie właśnie, że są rodziną zastępczą. Jeżeli osoba korzystająca z takiej porady nie przedstawi się nie pytam o nazwisko ani żadne inne dane”. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w zakładce „Dyżury Specjalistów” widnieje informacja o udzielaniu porad prawnych w zakresie udzielania informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. W zakładce tej jest również informacja o współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze Stowarzyszeniem Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, które udziela bezpłatnych porad prawnych w Biurze Porad Obywatelskich w Zielonej Górze przy ul. Dąbrowskiego 41 - budynek Urzędu Miasta.

W toku kontroli, na podstawie informacji uzyskanych od Kierownika Działu Opiekuńczo - Wychowawczego MOPS ustalono, że jednostka kontrolowana zapewnia dostęp do porad prawnych dla rodzin zastępczych, jednakże brak jest dokumentacji - rejestru/wykazu/zestawienia, zawierającego m.in. dane rodziny zastępczej (inicjały), datę, celu oraz potwierdzenia własnoręcznym podpisem osoby udzielającej porady, a także podpisu osoby/rodziny zastępczej, uzyskującej tę poradę prawną. W związku z tym, że jednostka nie przedstawiła kontrolującym dokumentacji potwierdzającej korzystanie rodzin zastępczych z porad prawnych, w okresie objętym kontrolą nie jest możliwe jednoznaczne ustalenie liczby rodzin faktycznie korzystających z tych porad.

W badanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na nie prowadzeniu dokumentacji - rejestru/wykazu/zestawienia potwierdzającego korzystanie rodzin zastępczych z porad prawnych.

Akta kontroli: str. 469-474

e) Zapewnienie konsultacji psychologiczno – pedagogicznych.

Jak ustalono w toku kontroli zgodnie z pismem z dnia (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*

W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych przedłożono dokument: „wykaz udzielonych konsultacji psychologicznych dla rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej za 2018 r.”, sporządzony w formie tabeli, składającej się z dwóch rubryk: imię i nazwisko osoby oraz daty. Na podstawie analizy tabel za 2018r. (dokumentacja nie zawierała wykazu za okres od stycznia 2019r. do dnia kontroli) stwierdzono, że zapisanych jest w sumie 206 pozycji z nazwiskami osób, w tym rodziny zastępcze, których dokumentację badano. Z analizy dokumentacji tj. „tabeli” wynika, że badane podczas kontroli rodziny zastępcze korzystały z konsultacji psychologa w n/w terminach: (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).* Wątpliwości budzi fakt sposobu prowadzenia/sporzadzania wykazu udzielonych konsultacji psychologicznych. W dokumentacji udzielonych porad/konsultacji brakuje przy nazwiskach wskazania osoby, której dotyczy konsultacja, rodziny zastępczej/rodzaj rodziny zastępczej czy dziecka/podopiecznego, opisu udzielonej porady, a także własnoręcznego podpisu psychologa oraz osoby uczestniczącej w spotkaniu. W/w wykaz jest sporządzony w sposób nieprecyzyjny, ponieważ zawiera zbyt mało informacji, które mogłyby potwierdzić fakt udziału tych osób/rodzin zastępczych w zapisanych konsultacjach. W toku analizy podczas kontroli badanych akt 6 rodzin zastępczych i 6 wychowanków w nich przebywających stwierdzono, że w dokumentacji znajdowały się sporządzone przez psychologa opinie dla tych rodzin zastępczych (wszystkie sporządzone w okresie objętym kontrolą). Przedstawione kontrolującym diagnozy psychofizyczne badanych dzieci sporządzone zostały po okresie objętym kontrolą tj. 03.04.2019r., 01.04.2019r., 03.04.2019r., 02.04.2019r., 01.04.2019r. (należy nadmienić, że diagnozy sporządzone są w sposób rzetelny i czytelny do obecnej sytuacji dziecka). W związku z tym, że jednostka nie zatrudnia pedagoga (w razie potrzeby dzieci korzystają ze wsparcia Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Zielonej Górze) ustalono, że badana dokumentacja dzieci zawiera opinie dzieci wydane przez w/w Poradnię np. w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*

W realizacji zadania stwierdzono uchybienie polegające na:

- nieprecyzyjnym dokumentowaniu udzielonych porad i konsultacji psychologicznych i pedagogicznych;
- brakach w dokumentacji rodzin zastępczych i podopiecznych informacji/opinii zawierających wnioski i zalecenia z przeprowadzonej konsultacji psychologa i pedagoga.

Akta kontroli: str. 475-484

f) Opiniowanie rodzin zastępczych

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które zgodnie z art. 42 ust.1 pkt 5 lit b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone opinią o predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2- letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Ponadto zgodnie z art. 46 ust. 3 ww. ustawy, osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzących rodzinny dom dziecka, są obowiązane między innymi do przedstawienia co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa.

W trakcie analizy dokumentacji 6 badanych rodzin podczas kontroli stwierdzono, że wszystkie te rodziny posiadały aktualne opinie psychologiczne sporządzone w okresie objętym kontrolą. Opinie zostały sporządzone przez psychologa zatrudnionego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze, posiadającego 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. W ocenie psychologa wszystkie osoby tworzące rodziną zastępczą posiadały predyspozycje i motywację do pełnienia powierzonej funkcji. Wszystkie rodziny w terminie przekazały zaświadczenia lekarskie wystawione przez lekarza prowadzącego stwierdzające brak przeciwwskazań do pełnienia przez nich rodziny zastępczej.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybienia.

*Akta kontroli: str.1365-171; 1387-1407;
1468-1497; 1567-1583; 1672-1724; 1741-1753*

g) Oceny rodzin zastępczych

Zgodnie z art. 134 cytowanej ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Ocena powinna być sporządzana nie rzadziej niż co 3 lata, przy czym pierwsza ocena powinna nastąpić nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następna nie rzadziej niż co 3 lata.

Badana dokumentacja rodzin losowo wybranych ze wszystkich typów rodzin wskazuje, że wszystkie rodziny posiadają aktualną ocenę. Ocena rodziny (* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31)*). Jak ustalono podczas kontroli oceny rodzin zastępczych sporządzane są na dokumencie, który zawiera: dane dotyczące rodziny i dzieci umieszczonych w pieczy; opis warunków mieszkaniowych, zdrowotnych i sytuacji dochodowej; ocenę predyspozycji oraz wykonywanej pracy przez rodzinę zastępczą. Do każdego dokumentu oceny dołączony jest protokół z posiedzenia oceny rodziny zastępczej, który zawiera szczegółowe informacje odnośnie danych osobowych rodziny zastępczej, podopiecznych przebywających w rodzinie, nazwisk osób uczestniczących w posiedzeniu. W dokumencie zawarto również pouczenie o możliwości wniesienia do starosty (wskazuje się zmienić zapis - do Prezydenta Miasta Zielona Góra) zastrzeżeń od ustalonej oceny. Wszystkie analizowane podczas kontroli oceny badanych rodzin zastępczych są pozytywne. Na każdym dokumencie oceny rodziny zastępczej widnieje podpis rodziny zastępczej z informacją o otrzymaniu egzemplarza. Dokument oceny rodziny sporządzany jest w formie tekstowej/sprawozdawczej. W opinii kontrolujących sporządzanie opinii w formie punktów, ze szczegółowym opisem 7 kryteriów, zgodnych z art. 40 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, poprawi przejrzystość i czytelność dokumentu.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str. 1365-171; 1387-1407; 1468-1497; 1567-1583; 1672-1724; 1741-1753

h) Ocena sytuacji dziecka oraz przekazywanie ocen do właściwego Sądu.

Zgodnie z art. 129 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka. Zgodnie art. 131 w/w ustawy, ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku

dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu. Natomiast art. 47 ust. 5 w/w ustawy nakłada na organizatora obowiązek składania do właściwego Sądu informacji dotyczącej zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz informacja dotycząca całokształtu sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie „co najmniej raz na 6 miesięcy”.

Z analizy dokumentacji podczas kontroli wynika, że przed dokonaniem oceny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze wystosował zaproszenia do uczestnictwa w przedmiotowych spotkaniach m.in.: do rodziców biologicznych, rodziny zastępczej, przedstawiciela Ośrodka Adopcyjnego w Zielonej Górze, psychologa, do placówki szkolnej, do której uczęszcza dziecko, przedstawiciela właściwego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W okresie objętym kontrolą po dokonaniu analizy dokumentacji 6 dzieci ustalono, że wszystkie oceny dzieci zostały dokonane zgodnie z terminem wskazanym w art. 131 ust. 1 w/w ustawy. W przypadku analizy dokumentacji dziecka (** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).*) Analizowany dokument pn.: „Protokół z oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka” w pierwszej części w treści zawiera dane osobowe dziecka, dane osobowe rodziny zastępczej i adres zamieszkania. W dalszej części dokumentu zapisano cyt: „Na posiedzeniu w dniu..... dokonano oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka Pani/Pana.....”. W dalszej części dokumentu widnieją zapisane nazwiska (własnoręcznie podpisane wraz z pełnią funkcją) osób uczestniczących w posiedzeniu zespołu m.in.: pracownik socjalny, mama, nauczyciel, kurator sądowy, rodzina zastępcza, pedagog, psycholog, koordynator. Na kolejnej stronie dokumentu zapisano cyt: „Oceny dziecka dokonano wg następujących kryteriów” i w tym miejscu zostały wymienione w 7 punktach kryteria (wypisane cele oceny sytuacji dziecka na podstawie art. 129 w/w ustawy). Do kryteriów został dopisany pkt. 8 pn: „inne” w którym zostało wyznaczone wykropkowane miejsce w celu zapisania dodatkowych informacji. Pod kryteriami jest zapisane cyt: „Protokół jest podstawą do sporządzenia opinii nt. dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka celem przekazania do Sądu”. Następnie w prawym dolnym rogu tej strony znajduje się miejsce na podpis osoby organizującej posiedzenie, najczęściej jest to podpis Koordynatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W toku kontroli ustalono, że analizowana dokumentacja protokołów oceny sytuacji dziecka sporządzana jest w sposób nieprecyzyjny - dokumentacja nie zawiera szczegółowych

informacji dot. m.in.: umieszczenia/pobytu dziecka w poprzednich formach pieczy zastępczej (dane osób u których dziecko przebywało), a także obecnej - podstawa prawna, sytuacji rodzicielskiej dziecka, kontaktów dziecka z rodziną, świadczeń alimentacyjnych, przewidywanego terminu kolejnej oceny dziecka. Analizowane protokoły zawierają wymienione kryteria zgodnie z art. 129 w/w ustawy, jednak brak jest szczegółowego opisu obecnej sytuacji ocenianego dziecka do każdego z w/w 7 pkt. oraz adekwatnych wniosków. Dokument nie zawiera pisemnej informacji zawierającej zasadność pobytu dziecka w pieczy zatwierdzonej przez Organizatora pieczy zastępczej.

W toku przeprowadzania dalszych czynności kontrolnych ustalono, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze do kilku dni po posiedzeniu zespołu formułuje opinię dotyczącą sytuacji osobistej dziecka i przekazuje do Sądu. Z analizy dokumentacji wynika, że w opinii znajdują się informacje dotyczące obecnej sytuacji dziecka, jednak z dokumentacji tej nie wynika na podstawie jakich i czyich wniosków (tj. m.in.: informacji spójnych z protokołem z posiedzenia zespołu oceny dziecka, informacji innych osób uczestniczących w posiedzeniu zespołu, informacji pisemnej o zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej potwierdzonej podpisem Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej) sporządzona jest opinia.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie polegające na:

1. brakach w protokole oceny sytuacji dziecka z posiedzenia zespołu szczegółowych opisów obecnej sytuacji ocenianego dziecka zgodnie z art. 129 w/w ustawy wraz z adekwatnymi wnioskami - spójnymi z opinią dziecka przekazywaną do Sądu;
2. nie formułowaniu w w/w dokumentacji opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, braku akceptacji pisemnej przez Organizatora Pieczy Zastępczej;

Akta kontroli: str. 1305-1385; 1387-1467; 1468-1566; 1567-1658; 1672-1724; 1741-1800

i) Plany pomocy dziecku

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku.

Podczas analizy dokumentacji ustalono, że wszystkie plany pomocy są skonstruowane

wg jednego podobnego wzoru. Plan pomocy składa się 8 działów. W dziale I znajdują się dane dotyczące dziecka, zaś II dział zawiera dane rodziny zastępczej. W dziale III opisana jest sytuacja zdrowotna dziecka. Dział IV to obszar w którym zawarte są informacje dotyczące rodziny biologicznej dziecka (matka, ojciec, rodzeństwo). Dział V zawiera informacje na temat edukacji dziecka (tj. nazwa szkoły, klasy, problemy edukacyjne, możliwości i osiągnięcia). W dziale VI pn. „główne cele, które powinny być osiągnięte, w celu przezwyciężenia sytuacji problemowej” zapisane są informacje np. podtrzymywanie relacji z braćmi i rodzicami, realizacja zaleceń z PPP itp. Kolejny dział VII zawiera działania długoterminowe i krótkoterminowe podejmowane dla osiągnięcia wyznaczonych celów np. zaspokajanie potrzeb dziecka w sferze rozwojowej, emocjonalnej, opiekuńczej, terapia w PPP, wyrównywanie braków edukacyjnych, podtrzymywanie dobrych relacji społecznych, stosowanie się rodziców i członków rodziny do ustalonych przez Sąd formy kontaktów. Ostatni dział VIII pn. cyt: „Ocena realizacji działań ustalonych w Planie Pomocy Dziecku” zawiera wykropkowane wiersze na zapisanie informacji dot. oceny realizacji w/w działań. Pod spodem zapisanych działów znajdują się wyznaczone miejsca na podpisy: opiekuna, pracownika MOPS, pracownika socjalnego.

W toku kontroli kontrolujący dokonali analizy dokumentacji opracowanych planów pomocy dla 6 wychowanków, z której wynika, że wszystkie badane dzieci posiadają w dokumentacji opracowane plany pomocy oraz sporządzone modyfikacje planów. Z dalszej analizy dokumentacji wynika, że dwa plany na analizowanych 6 nie posiada daty ich sporządzenia. W toku analizy stwierdzono, że wszystkie plany są sporządzone w sposób ogólny i schematyczny, zamiast zawierać szczegółowe informacje do indywidualnych potrzeb wychowanka, ponadto nie określono celu głównego. W planach w dziale VII dokumentu zapisane są działania długoterminowe i krótkoterminowe (bez rozgraniczenia które są długoterminowe a które krótkoterminowe), przy tych zapisach nie określono terminów realizacji wyznaczonych działań ich wykonania, brak jest podpisów osób odpowiedzialnych za realizację tych zadań. We wszystkich planach w dziale VIII pn. „Ocena realizacji działań ustalonych w Planie Pomocy Dziecku” w wykropkowanych miejscach brak jest zapisanych informacji dot. oceny realizacji w/w działań. Z dalszej analizy planów wynika, że w odniesieniu do wszystkich planów pomocy dziecku sporządzano karty modyfikacyjne (stanowiące dział IX planu pomocy dziecku), które zostały opracowane podczas dokonywania oceny sytuacji dziecka. Brak jest w analizowanej dokumentacji podpisów osoby zatwierdzającej plan pomocy Dyrektora MOPS/Kierownika działu pieczy zastępczej.

W realizacji zadania stwierdzono uchybienie polegające na:

- sporządzaniu planów pomocy w sposób ogólny i schematyczny nie zawierających opisu szczegółowych informacji do indywidualnych potrzeb dziecka oraz nie określaniu celu głównego;
- nie precyzyjnym określaniu działań krótko i długoterminowych bez wskazania terminów do ich realizacji oraz brakach w potwierdzeniu pisemnym podpisem osób odpowiedzialnych za realizację tych działań;
- brakach zapisów dat w sporządzonych planach pomocy oraz podpisów osoby zatwierdzającej plan pomocy Dyrektora MOPS/Kierownika działu pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str. 1305-1385; 1387-1467; 1468-1566; 1567-1658; 1672-1724; 1741-1800

9. Udzielanie dodatkowych świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z brzmieniem art. 83-84 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać dodatkowe świadczenia pieniężne. W toku czynności kontrolnych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze przedłożył dokumentację kontrolującym za okres objęty kontrolą. Podczas prowadzenia czynności kontrolnych Kierownik Działu Opiekuńczo - Wychowawczego p. Agnieszka Zając udzieliła wyjaśnień ustnych, w których poinformowała, że w jednostce jest przyjęty Regulamin przyznawania świadczeń fakultatywnych, zgodnie z którym są przyjmowane wnioski od rodzin zastępczych, następnie pracownicy kompletują te wnioski i w dalszej kolejności (jeżeli są zawarte wszystkie załączniki zgodnie z regulaminem), są przyznawane środki które na podstawie decyzji zostają wypłacone. Środki z tyt. zdarzeń losowych, jednorazowego świadczenia z tyt. przyjmowanego dziecka, na obozy i wyjazdy są określone w regulaminie jednostki. W jednostce prowadzi się oddzielne teczki z dokumentacją tych świadczeń. Kierownik poinformowała także, że MOPS w Zielonej Górze w 2018 roku realizował dofinansowania bilety MZK dla dzieci, wyjścia do kina teatru itp. W toku prowadzenia czynności kontrolnych ustalono, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze posiada Zarządzenie Nr 28/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze z dnia 14 października 2015r. w sprawie określenia regulaminu przyznawania oraz wysokości finansowania świadczeń pieniężnych przysługujących rodzinom zastępczym. Z analizy załącznika tj. Regulaminu do w/w Zarządzenia wynika, że zawiera wymienione w 7 § informacje z jakich form dofinansowania rodzina zastępcza może skorzystać, w jaki sposób może się ubiegać o przyznanie dofinansowanie i jakie warunki, podstawy musi spełniać by dofinansowanie otrzymać (do

dokumentu załączone są druki odpowiednich wniosków o przyznanie środków finansowych) Regulamin jest zatwierdzony własnoręcznym podpisem Dyrektora jednostki.

W toku przeprowadzania czynności kontrolnych analizie zostały poddane listy udzielonych dodatkowych świadczeń pieniężnych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze z których wynika, że w okresie objętym kontrolą przyznano i wypłacono na łączną kwotę 98.955,84zł z czego:

środki finansowe na świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka dla wszystkich złożonych wniosków wydano 27 decyzji - przyznano i wypłacono dla rodzin zastępczych łącznie kwotę - 28.794,12,
Z czego: (* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).

Z analizy przedłożonej dokumentacji podczas kontroli wynika, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze realizował zadanie i udzielał dodatkowych świadczeń fakultatywnych. Szczegółowa analiza dokumentacji wykazała, że każde przyznane decyzją dofinansowanie zawierało odpowiednio wypełniony wniosek wraz z niezbędnymi załącznikami - dokumentacja zaakceptowana przez Kierownika Działu Opiekuńczo - Wychowawczego, Dyrektora jednostki. Z dalszej analizy dokumentacji wynika, że na 6 badanych podczas kontroli rodzin zastępczych (* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31).

Reasumując, analiza przedstawionej dokumentacji, tj. wydanych decyzji wraz niezbędnymi załącznikami dot. wypłat świadczeń dodatkowych dla rodzin zastępczych w okresie objętym kontrolą, potwierdza, że wszystkie rodziny, które składały wnioski o dodatkowe świadczenia - otrzymały je. Wątpliwości budzi fakt, że kwoty wypłacanych świadczeń dla poszczególnych rodzin zastępczych są zróżnicowane (jest to spowodowane różnymi zgłaszanymi potrzebami rodzin zastępczych). W związku z powyższym kontrolujący uznali, że zasadnym jest opracowanie kryteriów przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych, celem wyeliminowania dysproporcji w dystrybucji tych świadczeń.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybienia w realizacji zadania dotyczącego liczby udzielonych dodatkowych świadczeń pieniężnych, natomiast stwierdzono potrzebę opracowania kryteriów przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych celem wyeliminowania dysproporcji w dystrybucji tych świadczeń.

Akta kontroli: 492-1296;1860-1907

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

1. pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych;
2. opiniowania rodzin zastępczych;
3. dokonywania oceny rodzin zastępczych;
4. udzielania dodatkowych świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

1. opracowania Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze niezgodnie z zapisami wyszczególnionymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. braku kwalifikacji jednego z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 78 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
3. niezrealizowaniu corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
4. zbyt małej liczby przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w stosunku do wszystkich kandydatów, którzy otrzymali od organizatora wstępną akceptację zgodnie z art. 43 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
5. braku informowania wnioskodawców o przebiegu postępowania w sprawie uzyskania kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych zgodnie z art. 9 i 10 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018r., poz. 2096 ze zm.);
6. braku wniosków kandydatów posiadających zaświadczenie ukończenia szkolenia o uzyskanie kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej zgodnie z art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
7. braku realizacji we wszystkich analizowanych podczas kontroli przypadkach obowiązku dochodzenia świadczeń alimentacyjnych zgodnie z zapisem cyt. ustawy;
8. braku zapewnienia szkoleń rodzinom zastępczym niezawodowym i spokrewnionym, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
9. braku pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grup wsparcia zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

10. braków w protokole oceny sytuacji dziecka z posiedzenia zespołu, szczegółowych opisów obecnej sytuacji ocenianego dziecka zgodnie z art. 129 w/w ustawy wraz z adekwatnymi wnioskami - spójnymi z opinią dziecka przekazywaną do Sądu;
11. nie formułowaniu w protokole oceny sytuacji dziecka opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, braku akceptacji pisemnej przez Organizatora Pieczy Zastępczej.

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia pod względem:

1. przekroczenia dopuszczalnej liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
2. braku kompletnej dokumentacji potwierdzającej korzystanie rodzin zastępczych z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem zgodnie z art. 69 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
3. nie prowadzenia dokumentacji - rejestru/wykazu/zestawienia potwierdzającego korzystanie rodzin zastępczych z porad prawnych;
4. nieprecyzyjnego dokumentowania udzielonych porad i konsultacji psychologicznych i pedagogicznych;
5. sporządzania planów pomocy w sposób ogólny i schematyczny nie zawierających opisu szczegółowych informacji do indywidualnych potrzeb dziecka oraz nie określania celu głównego.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi dyrektor jednostki.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli

zalecam:

1. opracować Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze zgodnie z zapisami wyszczególnionymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. nie dopuszczać do przekraczania dopuszczalnej liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
3. uzupełnić kwalifikacje jednego z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 78 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

4. realizować coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
5. przeszkalać wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, którzy otrzymali od organizatora wstępną akceptację zgodnie z art. 43 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
6. informować wnioskodawców o przebiegu postępowania w sprawie uzyskania kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych zgodnie z art. 9 i 10 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018r., poz. 2096 ze zm.);
7. dokumentować wnioski kandydatów posiadających zaświadczenie ukończenia szkolenia o uzyskanie kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej zgodnie z art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
8. realizować obowiązek dochodzenia na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych zgodnie z ustawą;
9. zapewniać szkolenia rodzinom zastępczym niezawodowym i spokrewnionym, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
10. zorganizować pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grup wsparcia zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
11. gromadzić kompletną dokumentację potwierdzającą korzystanie rodzin zastępczych z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem zgodnie z art. 69 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
12. prowadzić dokumentację - rejestr/wykaz/zestawienie potwierdzające korzystanie rodzin zastępczych z porad prawnych;
13. precyzyjnie dokumentować udzielone porady i konsultacje psychologiczne oraz pedagogiczne dla rodzin zastępczych i dzieci;
14. prowadzić w dokumentacji rodzin zastępczych i podopiecznych informacje/opinie zawierające wnioski i zalecenia z przeprowadzonej konsultacji psychologa i pedagoga;
15. prowadzić w protokole oceny sytuacji dziecka z posiedzenia zespołu, szczegółowe opisy obecnej sytuacji ocenianego dziecka zgodnie z art. 129 w/w ustawy wraz z adekwatnymi wnioskami - spójnymi z opinią dziecka przekazywaną do Sądu;

16. formułować w protokole oceny sytuacji dziecka opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, braku akceptacji pisemnej przez Organizatora Pieczy Zastępczej;
17. sporządzać plany pomocy ze szczegółowym opisem zawierającym informacje adekwatne do indywidualnych potrzeb dziecka oraz określać cel główny.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Dyrektorowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Magdalena Dziadas

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Anna Florczak

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Agnieszka Wejman

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej